

SA Eesti Antidoping (EAD) tegevusaruanne 2018

2018. aastat Eesti Antidopingu Sihtasutuses võib iseloomustada tubli testimise ning olulise aktiivsusega rahvusvahelises ja kohalikus koostöös.

Kokku teostati 2018. aastal 408 testi, neist 171 võistlusvälist ning 237 võistlussisest (sh 136 rahvusvahelise spordialaliidu tellimusel). Sportlase bioloogilise passi raames viidi läbi 63 testi 16-le sportlasele. Arvestades, et WADA uute juhiste alusel tuleb samaaegselt kogutud uriin ja veri lugeda mitte kaheks vaid üheks testiks, annab see sama testimise uriini- ja vereproove eraldi kokku lugedes 531 testi, millega saab võrrelda ka varasemaid testinumbreid.

Võistlussiseselt testiti Eesti spordialadest kõige enam kergejõustikus, kulturismis, pallimängudes ja ujumises. Võistlusväliselt testiti kõige enam kergejõustiklasi, suusatajaid, ujujaid ning sõudjaid.

Dopinguvastaste reeglite rikkumistega tegeles Eesti Antidoping viiel juhul, üks on menetlemisel ning jätkub 2019. aastal. Kõik juhtumid olid seotud keskmise taseme sportlastega, sealhulgas üks dopinguvastase reegli rikkuja on alaealine.

2018. aastal koolitati kokku 280 sportlast, sh tippportlasi 70 ja noorsportlasi 210, lisaks 100 treenerit ja 75 muud spordiga seotud isikut, kokku 455. Kokku toimus 27 koolitusüritust.

Hästi on sujunud koostöö nii rahvusvahelisel kui kohalikul tasandil. Kohalikul tasandil on toimunud tihedam koostöö antidopingu valdkonna poliitika kujundamisel politsei, prokuratuuri, Kultuuriministeeriumi ning Maksu- ja Tolliametiga. Regulaarsemaks on muutunud koostöö spordialaliitudega, sportlastega ning EOK sportlaskomisjoniga, et antidopingu tegevust tõhustada.

1. Veebruari keskel sai Eesti Antidoping WADA-lt enda küsimustikule tagasisidet (corrective action plan ehk CAP), olles kasutanud nii küsimustikust kui ka andmebaasist ADAMS saadud infot. Tagasiside oli neljas osas, puudutades kriitilisi (critical), kõrge prioriteetsusega (high priority), tähtsaid (important) teemasid ning anti üldisi soovitusi (best practices). Kokku toodi välja 16 märkust (taustaks, et INADO toodud statistika põhjal oli keskmine märkuste arv organisatsioonile 23), kriitilistena tõsteti esile viis teemat:

- 1) testimisstrateegia, sh riskianalüüs
- 2) testimist puudutava tehnilise dokumendi TDSSA täpsem järgimine
- 3) registreeritud testibaasi moodustamise põhimõtted
- 4) tulemuste haldamine mitteanalüütiliste dopingujuhtumite korral (kui tegu ei ole positiivse prooviga, vaid muu rikkumisega)
- 5) esialgse võistluskeelu määramise põhimõtted

Siinkohal on oluline märkida, et Eesti Antidopingu tegevuses pole enamik valdkondi saanud ühtki parandusettepanekut, sh regulatsioonid ning seadusandlus, ADAMSi kasutamine, sportlase bioloogilise passi programm, dopingukontrolliametnike koolitus ja akrediteerimine, asukohateabega seotud rikkumiste menetlemine, TUE-lubade väljastamise kord, haridustegevus, väga suur osa väljatöötatud dokumente (sh dopingukontrollivorm, testija raport, dopinguproovide saateleht jpm). See on kindlasti tunnistus EAD senisest kvaliteetsest tööst.

Märtsi kolmandal nädalal kogunesid antidopingu valdkonna kujundajad Lausanne'i (Šveits), et arutada päevakohaseid küsimusi ning vaadata nii lähitulevikku kui kaugemasse. Toimus kaks sündmust: katusorganisatsiooni iNADO töötuba ning WADA sümposium. Eesti Antidopingut esindas Lausanne'is juhatuse liige ning testijuht.

2. 9.-15. aprillini tähistati Eestis puhta spordi nädalat, millesse olid kaasatud nii spordialaliidud kui spordiklubid, et tutvustada antidopingu põhimõtteid ning dopinguvastase võitluse olulisust.
 - 2.1. Rahvusvahelise puhta spordi päeva (10. aprill) puhul toimus esimene Eesti spordivaldkonna eestvedajate – Eesti Antidopingu nõukogu ja töötajaskond, Eesti Olümpiakomitee, kultuuriministeriumi spordivaldkonna eestvedajad, spordialaliidud ja erialaspetsialistid – kogunemine, kus fookuses oli antidopingu valdkond.
 - 2.2. Arutelu lõpuks jõudsid osapooled ühisele tõdemusele, et valdkond vajab hädasti uuringuid ja hetkeolukorra kaardistust, et teha paremaid valikuid. On tarvis ülevaatlikku ja mõistlikult tehtud uuringuid selle kohta, kui palju spordis keelatud aineid maale tuuakse, kui palju tarvitatakse, kui paljudel sportlastel on kiusatus tarvitada. Eesti Antidopingu on jõudnud lugematul hulgal isiklike lugusid, kaebusi ja kahtlustusi, kuid aeg on koguda lisaks isiklikele muljetele ka regulaarset teaduspõhist infot.
 - 2.3. Ühiseks tõdemuseks oli vajadus tõsta Eesti Antidopingu uurimisvõimekust, kaasates professionaalset oskusteavet ning juurdlusspetsialiste. Seni on koostöö erinevate riiklike asutustega, nagu politsei, maksu- ja tolliamet, prokuratuur jt, olnud pigem juhtumipõhine ja vähereguleeritud. Kui Eesti Antidopingu uurimisvõimekust tõsta, võimaldab see ka kvaliteetsemat ja tulemuslikumat koostööd eri asutustega.
3. Aprilli algusest keskpaigani on Eesti Antidoping (EAD) detailsemalt tegelnud andmekaitse küsimustega. Saadetud on arvamused avaliku sektori esindajatele (Justiitsministerium, Kultuuriministerium ja Andmekaitse Inspeksioon) ning tehtud sõnastusettepanek võimalikuks Spordiseaduse prg. 11 muudatuseks. Lisaks on WADA täiendamas eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse rahvusvaheline standardit, millele EAD andis tagasisidet nii Brüsselis toimunud EL spordi töörühma kui ka WADA konsultatsiooniplatvormi kaudu.
4. WADA koodeksi 2021 kavand
Eesti Antidopingul oli võimalus konsultatsioonis kaasa rääkida, viies läbi katusorganisatsiooni iNADO webinarini ning aidates kaasa Euroopa Nõukogu antidopingu haridusekspertide töörühma ühisarvamuse koostamisele.
5. EAD esindaja oli kohal ka WADA antidopingu hariduskonverentsil Pekingis 24. ja 25. oktoobril.
6. Jaanuaris ja augustis toimusid kohtumised ja koolitused EAD testijatele.
7. Septembris osales EAD testijuht Soome Antidopingu poolt korraldatud verevõtjate ühepäevasel koolitusel Vantaas, kus olid arutlusel kõik vereproovide võtmisega seonduvad tegevused ja WADA juhised.
8. EAD juhatuse liige Elina Kivinukk lahkus omal soovil alates 30.11.2018 ning EAD nõukogu poolt 05.12.2018 valitud uus juhatuse liige Henn Vallimäe asus ametisse 11.12.2018